

نقض حق آزادی بیان و اندیشه در پرتو بازداشت مهدیه اسفندیاری توسط فرانسه

مقدمه

پرونده بازداشت مهدیه اسفندیاری، مترجم ۳۹ ساله ایرانی مقیم فرانسه، به یکی از نمونه‌های بحث‌برانگیز در حوزه تعارض میان الزامات امنیتی و تعهدات حقوق بشری دولت فرانسه تبدیل شده است. وی در اواخر سال ۱۴۰۳ (اوایل ۲۰۲۵ میلادی) به اتهام «تمجید از تروریسم» و در پی انتشار مطالبی در دفاع از مردم غزه و فلسطین در شبکه‌های اجتماعی، توسط پلیس بازداشت شد. ماهیت این اتهام و شیوه برخورد دستگاه قضایی و امنیتی فرانسه، از بازداشت طولانی‌مدت در شرایط انفرادی و محدودیت در دسترسی به حقوق اولیه، تا طرح اتهام «تمجید از تروریسم»، پرسش‌های بنیادینی درباره پایبندی این کشور به اصول آزادی بیان و اندیشه، که از ارکان اصلی نظام حقوق بشر بین‌المللی و ارزش‌های ادعایی جمهوری فرانسه محسوب می‌شود، برانگیخته است.

این واقعه صرفاً یک مورد فردی محسوب نمی‌شود؛ بلکه در بستر گسترده‌تر روند رو به افزایش محدودیت‌ها علیه کنشگران و شهروندانی قرار می‌گیرد که در فرانسه و سایر کشورهای اروپایی، به دفاع از مردم فلسطین می‌پردازند. بازداشت اسفندیاری، در کنار موارد مشابه طی سال‌های اخیر که در آن‌ها شهروندان فرانسوی و غیرفرانسوی با اتهاماتی چون «تمجید از تروریسم» یا «اخلال در نظم عمومی» مواجه شده‌اند، ابعاد حقوقی، سیاسی و اخلاقی این سیاست را برجسته ساخته و توجه جامعه مدنی و نهادهای حقوق بشری را به نقض‌های احتمالی آزادی‌های اساسی در پاریس جلب کرده است. در نتیجه، پرونده حاضر نه تنها واجد اهمیت فردی، بلکه به‌مثابه نمادی از روند نگران‌کننده تحدید آزادی‌های اجتماعی در جوامع غربی و به‌ویژه فرانسه، موضوعی شایان تأمل و تحلیل انتقادی در سطح بین‌المللی به شمار می‌آید.

وقایع

• بازداشت و اقدامات امنیتی-قضایی علیه مهدیه اسفندیاری

مهدیه اسفندیاری از سال ۲۰۱۸ ساکن شهر لیون فرانسه بوده و به‌عنوان مترجم و مدرس زبان فعالیت می‌کرد. او در سال‌های اقامت خود در این کشور، به‌طور مستمر در حمایت از فلسطین به فعالیت‌های مدنی و رسانه‌ای می‌پرداخت. با آغاز جنگ غزه در اکتبر ۲۰۲۳، سیاست‌های دولت فرانسه نسبت به حامیان فلسطین سخت‌گیرانه‌تر شد. در این دوره، قانون «تحمید از تروریسم» به‌گونه‌ای توسعه یافت که اشکال گوناگون همبستگی با مردم فلسطین نیز مشمول پیگرد امنیتی قرار گرفت [۱]. ممنوعیت تجمعات، انحلال گروه‌های طرفدار فلسطین و تعقیب قضایی فعالان، بخشی از این فضای سرکوب بوده است.

در همین فضا، اسفندیاری در شبکه‌های اجتماعی، به‌ویژه در تلگرام، فعالیت‌هایی در باز نشر اخبار مربوط به فلسطین و افشای اقدامات اسرائیل در غزه داشت. گزارش‌های رسانه‌های فرانسوی نشان می‌دهد که در اواخر اکتبر ۲۰۲۳، محتوایی از طریق حسابی تلگرامی منتشر شد که از سوی نهادهای امنیتی فرانسه، حاوی «تحمید از حملات ۷ اکتبر حماس»، «تحریک به اقدامات تروریستی» و «توهین به جامعه یهودیان» تلقی شد.

رصد و ارزیابی این مطالب توسط مرکز ملی مبارزه با نفرت‌پراکنی آنلاین (PNLH) زیر نظر وزارت کشور فرانسه انجام گرفت. در تاریخ ۳۰ اکتبر ۲۰۲۳، جرال دامنین، وزیر کشور وقت، خواستار پیگیری قضایی این موضوع شد و در پی آن، دادستانی پاریس در ۷ نوامبر ۲۰۲۴ تحقیقات رسمی را آغاز کرد. اتهامات مطرح‌شده در این پرونده نه‌تنها شامل «تحمید از تروریسم» بلکه «تحریک به تروریسم»، «نفرت‌پراکنی نژادی و مذهبی» و «امتناع از ارائه رمز عبور شبکه‌های اجتماعی» نیز بوده است.

نهایتاً، در ۲۸ فوریه ۲۰۲۵، دو نفر در ارتباط با این پرونده بازداشت شدند که یکی از آنها مهدیه اسفندیاری بود. وی تنها چند روز پیش از پرواز بازگشتش به تهران، به‌طور ناگهانی و با اعمال خشونت توسط پلیس فرانسه در لیون بازداشت شد. به‌گزارش رسانه‌ها، یورش به منزل وی در قالب عملیاتی سحرگامی و توسط مأموران نقاب‌دار انجام گرفت و بدون هیچ‌گونه توضیحی، اسفندیاری به مکان نامعلومی منتقل شد. ناپدید شدن ناگهانی او موجب نگرانی خانواده شد و پس از سه روز بی‌خبری، موضوع به اطلاع مقامات ایرانی رسید. در این مدت، مقامات فرانسوی از هرگونه اطلاع‌رسانی خودداری کردند و حتی سفارت ایران نیز نتوانست اطلاعاتی دقیق درباره محل نگهداری یا وضعیت حقوقی او به‌دست آورد.

نهایتاً پس از حدود یک ماه سکوت، سرانجام دادستانی پاریس در واکنش به فشارهای دیپلماتیک و رسانه‌ای، بازداشت وی را تأیید کرد. آن هم به‌اتهام «تحمید از تروریسم» (Apologie du terrorisme)؛ اتهامی که در نظام حقوق کیفری فرانسه از جرائم امنیتی سنگین محسوب می‌شود و می‌تواند تبعات حقوقی گسترده‌ای به همراه داشته باشد. در همین راستا نشریه Le Point در ۲۳ فروردین ۱۴۰۴ گزارش داد که اسفندیاری در زندان فرسَن در بازداشت موقت به‌سر می‌برد و رسماً تفهیم اتهام شده است؛ اتهاماتی که به انتشار پیام‌هایی در شبکه‌های اجتماعی درباره حمله ۷ اکتبر ۲۰۲۳ بازمی‌گردد که از سوی دادستانی «تحریک‌آمیز، مشوق تروریسم و حاوی اهانت به یهودیان» ارزیابی شده‌اند [۲]. شایان ذکر است که تنها پس از افشای رسانه‌ای این اطلاعات بود که خانواده و افکار عمومی از سرنوشت مهدیه اسفندیاری آگاه شدند.

باید اشاره داشت که مهدیه اسفندیاری، از ۲۸ فوریه ۲۰۲۵ تاکنون بدون برگزاری هیچ دادگاه علنی یا رسیدگی قضایی، به‌صورت بلا تکلیف در بازداشت موقت در زندان فرسَن فرانسه نگهداری شده است. او بخش عمده این دوره را در سلول انفرادی گذرانده و گزارش‌ها حاکی از تحمل بیش از ۱۰۰ روز انفرادی و آسیب‌های جدی جسمی و روانی است. خانواده وی شرایط بازداشت را نامتناسب با جایگاه یک متهم عقیدتی-سیاسی و بسیار نگران‌کننده توصیف کرده‌اند. لازم به ذکر است که زندان فرسَن که معمولاً برای نگهداری مجرمان خشن استفاده

می‌شود، فضایی نامناسب برای زندانیان سیاسی به‌شمار می‌رود. طبق گفته نزدیکان، اسفندیاری با محدودیت‌هایی از جمله اجبار به برداشتن حجاب، دشواری در دسترسی به غذای حلال و محرومیت از انجام آزادانه شعائر مذهبی مواجه بوده است. خواهر وی نیز در گفت‌وگویی عمومی بر وضعیت نامطلوب تغذیه، پوشش و سلامت روانی او تأکید کرده است.

از دیگر موارد نگران‌کننده در پرونده اسفندیاری، تأخیر چشمگیر در فراهم‌سازی ارتباط با خانواده و نمایندگی‌های رسمی ایران بوده است؛ نخستین ملاقات کنسولی تنها پس از ۵۵ روز و دیدار سفیر ایران در پاریس حدود دو ماه پس از بازداشت انجام شد. این وضعیت یا مفاد کنوانسیون وین درباره روابط کنسولی در تعارض است و برخی نهادهای حقوقی در ایران آن را مصداق بدرفتاری و حتی شکنجه روانی دانسته‌اند. در واکنش به این شرایط، وزارت امور خارجه ایران از همان آغاز بازداشت، پیگیری‌های دیپلماتیک و حقوقی را آغاز کرده و تاکنون چندین ملاقات کنسولی از جمله حضور سفیر در زندان، تعیین وکیل مدافع و ارسال یادداشت‌های رسمی به دولت فرانسه انجام شده است. در مرحله‌ای، مقامات فرانسوی پیشنهاد آزادی مشروط را با شروطی از جمله ارائه نشانی محل اقامت در فرانسه و معرفی روزانه به پلیس مطرح کردند. با وجود موافقت خانواده با این الزامات، قوه قضاییه فرانسه همچنان از صدور حکم آزادی موقت خودداری کرده است. در این بین، ایران تلاش دارد از طریق اقتاع قاضی تحقیق، زمینه صدور این حکم را فراهم سازد، اما این تلاش‌ها تاکنون بی‌نتیجه مانده است. بر اساس اعلام خانواده، قرار بود جلسه‌ای در تابستان ۱۴۰۴ برای بررسی امکان آزادی مشروط یا تداوم بازداشت برگزار شود. با این حال، تا لحظه نگارش این گزارش، هیچ دادگاه علنی در خصوص اتهامات وی تشکیل نشده و اسفندیاری همچنان در شرایطی مبهم، ناقض اصول دادرسی منصفانه و حقوق بنیادین انسانی به‌سر می‌برد.

• دیگر پرونده‌های مشابه در فرانسه

ماجرای مهدیه اسفندیاری نخستین نمونه از برخورد تند دولت فرانسه با حامیان فلسطین نیست. پیشتر نیز چند مورد مشابه رخ داده که الگوی رفتاری مشابهی را نشان می‌دهد.

از جمله آن‌ها، بشیر بی‌آزار (Bashir Biazar) یک شهروند ۴۲ ساله ایرانی مقیم فرانسه بود که به دلیل انتشار پست‌هایی در حمایت از غزه در شبکه‌های اجتماعی، در ژوئن ۲۰۲۴ توسط پلیس فرانسه دستگیر و بازداشت شد. بی‌آزار به اتهام «تهدید جدی علیه نظم عمومی» به‌مدت ۲۸ روز در بازداشت اداری (بازداشت بدون محاکمه) نگه داشته شد و سرانجام بدون محاکمه از فرانسه اخراج گردید. وزارت کشور فرانسه در توجیه اخراج او مدعی شد که این فرد مطالبی ضد فرانسوی و در دفاع از غزه منتشر کرده است و حضورش تهدیدی برای امنیت عمومی تلقی می‌شود.

یکی دیر از این موارد، شاهین حزامی (Shahin Hazamy)، روزنامه‌نگار مستقل و دوتابعیتی ایرانی-فرانسوی است که به‌دلیل فعالیت‌های رسانه‌ای‌اش در حمایت از فلسطین، تحت فشارهای امنیتی و قضایی در فرانسه قرار گرفته است. وی صبح ۲۲ آوریل ۲۰۲۵، توسط ده مأمور لباس‌مخفی پلیس فرانسه به‌طور خشونت‌آمیز در منزلش در پاریس بازداشت شد؛ مأموران بدون اخطار قبلی، با شکست در وارد خانه شدند و او را در برابر چشمان خانواده‌اش دستگیر کردند. اتهام وی «همجید از تروریسم» عنوان شد؛ اتهامی که عمدتاً به دلیل اطلاع‌رسانی درباره پرونده مهدیه اسفندیاری و بازنشر ویدئویی از سخنان یک مادر فلسطینی در جریان تظاهراتی در پاریس مطرح شد؛ ویدئویی که بیش از ۵۰ میلیون بار بازدید داشت [۳]. با وجود عدم ارائه مدرک حقوقی مشخص از سوی مقامات فرانسوی، حزامی پس از چند روز بازداشت موقت آزاد شد، اما همچنان تحت محدودیت‌هایی چون توقیف وسایل رسانه‌ای، ممنوع‌الخروجی و الزام به گزارش هفتگی نزد مقامات قضایی قرار دارد [۴].

آناس کازیب (Anasse Kazib) نیز به عنوان فعال سیاسی چپ و سخنگوی گروه Révolution Permanente، به دلیل انتشار پیام‌هایی در شبکه اجتماعی ایکس در حمایت از فلسطین، با اتهام «همجید از تروریسم» تحت پیگرد قضایی قرار گرفته است. از جمله این پیام‌ها، عباراتی

نظیر «زنده‌باد مقاومت فلسطین» و «دفاع از حمله غافلگیرانه علیه رژیم استعمارگر اسرائیل» بوده است که به‌عنوان مبنای اتهام تلقی شده‌اند. این پرونده در پی شکایتی که در ژانویه ۲۰۲۴ از سوی انجمن Juënes Juifs de France (جوانان یهودی فرانسه) تنظیم شد، شکل گرفت؛ شکایتی که حدود ۴۰ چهره عمومی، هنری و سیاسی فرانسه را به‌دلیل حمایت از فلسطین هدف قرار داده است. قرار بود کازیب در ژوئن ۲۰۲۵ در دادگاه پاریس محاکمه شود، اما به‌دلیل تراکم پرونده‌های قضایی، رسیدگی به پرونده وی به ژوئن ۲۰۲۶ موکول شد. او این تأخیر را نشانه‌ای از بی‌اهمیت تلقی شدن سیاسی حمایت از فلسطین در دستگاه قضایی فرانسه می‌داند. در صورت صدور حکم محکومیت، آنا کازیب با خطر مجازات حداکثری تا ۷ سال حبس مواجه است [۵].

یکی دیگر از افراد، ژان‌پل دلسکو (Jean-Paul Delescaut)، دبیر اتحادیه کارگری CGT در استان نور فرانسه بود که به‌دلیل انتشار بیانیه‌ای در حمایت از مردم فلسطین، هدف پیگرد قضایی قرار گرفت و بازداشت شد. این بیانیه که تنها دو روز پس از حمله ۷ اکتبر ۲۰۲۳ توسط حماس منتشر شد، با اشاره به حملات گروه‌های فلسطینی، تصریح می‌کرد: «جنایت‌های ناشی از اشغال غیرقانونی اسرائیل انباشته شده بود و از روز شنبه، پاسخی را دریافت می‌کنند که خود موجب آن بوده‌اند». مقامات محلی این اظهارات را به‌عنوان توجیه خشونت و تمجید از اقدامات تروریستی تلقی کردند. در پی شکایت رسمی، مأموران پلیس در سحرگاه ۲۰ اکتبر ۲۰۲۳ با یورش به منزل دلسکو و یکی از همکارانش، آن‌ها را با اتهامات «تمجید از تروریسم» و «تحریک به نفرت‌پراکنی» بازداشت کردند [۶].

ژان-لوک ملانشون (Jean-Luc Mélenchon)، رهبر حزب چپ‌گرای La France Insoumise (LFI)، پس از آغاز جنگ غزه در اکتبر ۲۰۲۳ به‌دلیل مواضع صریح و قاطع خود در حمایت از مردم فلسطین، با موج گسترده‌ای از حملات سیاسی و رسانه‌ای در فرانسه مواجه شد. او در اظهاراتی تأکید کرد که «خشونت، زاینده اشغال است» و خواستار پایان فوری اشغالگری اسرائیل در سرزمین‌های فلسطینی شد. این مواضع از سوی چهره‌هایی چون ژرالد دارمانن، وزیر کشور فرانسه و برخی محافل راست‌گرا به‌عنوان «ضدیهودی» تعبیر شد و درخواست‌هایی برای حذف حزب LFI از حیات سیاسی فرانسه مطرح گردید. در همین راستا، برخی رسانه‌ها پوشش خبری مربوط به ملانشون را محدود یا سانسور کردند و شماری از مخالفان او خواستار انحلال کامل حزبش شدند [۷].

در ادامه این روند، دانیل اُبونو (Danièle Obono)، نماینده پارلمان فرانسه از حزب LFI نیز در پی اظهاراتش در یک مصاحبه رادیویی در اکتبر ۲۰۲۳ تحت پیگرد قضایی قرار گرفت. وی در پاسخ به پرسشی درباره درگیری‌های اخیر در فلسطین، جنبش حماس را «جنبشی مقاومت‌گر» توصیف کرد و میان شاخه سیاسی و نظامی آن همایز قائل شد. این اظهارات با واکنش تند دولت فرانسه روبه‌رو شد؛ به‌ویژه وزیر کشور اعلام کرد که سخنان اُبونو به دادستانی ارجاع داده خواهد شد تا تحت عنوان «تمجید از تروریسم» مورد بررسی قرار گیرد. در پی این اقدام، پرونده‌ای قضایی علیه وی به‌اتهام حمایت ضمنی از اقدامات حماس گشوده شد. با این حال، اُبونو تأکید کرد که سخنانش صرفاً تحلیلی سیاسی بوده و هدفی جز تفکیک کارکردهای مختلف این جنبش نداشته است [۸].

متیلد پانو (Mathilde Panot)، رئیس فراکسیون حزب LFI در مجلس ملی فرانسه نیز در پی انتشار بیانیه رسمی این حزب درباره درگیری‌های میان حماس و اسرائیل، مورد بازجویی پلیس قرار گرفت. در این بیانیه که پس از آغاز جنگ غزه منتشر شد، حمله مسلحانه حماس به اسرائیل در چارچوب «تشدید سیاست‌های اشغالگری اسرائیل» تحلیل شده بود. در نتیجه این موضع‌گیری، پانو در تاریخ ۳۰ آوریل ۲۰۲۴ به پلیس قضایی پاریس احضار شد تا در خصوص احتمال ارتکاب جرم «دفاع از تروریسم» توضیحاتی ارائه دهد.

همچنین، ریما حسن (Rima Hassan)، نامزد حزب LFI در انتخابات پارلمان اروپا نیز در پی انتشار مطالبی در شبکه‌های اجتماعی در حمایت از مقاومت فلسطین، از سوی پلیس ضدتروریسم فرانسه مورد بازجویی قرار گرفت. بر اساس گزارش‌ها، پست‌های وی در فضای مجازی حاوی مضامینی در دفاع از مبارزه فلسطینیان بوده و همین موضوع به استناد قانون مبارزه با تروریسم، مبنای اتهام «تبلیغ علنی اعمال تروریستی» قرار گرفته است [۹]. از حیث افراد فاقد فعالیت سیاسی، امیلی گومیس (Émilie Gomis)، بسکتبالیست پیشین تیم ملی فرانسه

و نایب‌قهرمان المپیک ۲۰۱۲ لندن، در پی انتشار یک استوری در اینستاگرام، با پیامدهای قضایی و حرفه‌ای جدی مواجه شد. وی دو روز پس از حمله ۷ اکتبر ۲۰۲۳، تصویری منتشر کرد که در آن پرچم فرانسه به‌تدریج با پرچم اسرائیل جایگزین می‌شد و در توضیح آن پرسیده بود: در چنین وضعیتی شما چه می‌کردید؟ هرچند گومیس به‌سرعت این تصویر را حذف و رسماً بابت آن عذرخواهی کرد، اما برخی سازمان‌های ضدیهودستیزی علیه او شکایت قضایی تنظیم کردند. در نتیجه، دادستانی پاریس در اواسط دسامبر ۲۰۲۳ تحقیقات مقدماتی را با عنوان «تمجید از تروریسم» آغاز کرد. هم‌زمان، فشار رسانه‌ای و نهادی باعث شد وی از سمت خود به‌عنوان «سفیر المپیک پاریس ۲۰۲۴» استعفا دهد [۱۰].

محمد مکنی (Mohamed Makni)، عضو ۷۳ ساله شورای شهر ایشی-رول در حومه گرنوبل و از فعالان باسابقه ضداستعمار نیز در پی انتشار پیامی در شبکه اجتماعی فیس‌بوک در اکتبر ۲۰۲۳، مورد پیگرد قضایی قرار گرفت و نهایتاً محکوم شد. او چند روز پس از آغاز جنگ غزه، در یک گروه فیس‌بوکی نوشت: «آن‌ها (غربی‌ها) با شتاب چیزی را تروریستی می‌نامند که از نظر ما یک عمل مقاومت آشکار است»؛ جمله‌ای که برگرفته از اظهارات یکی از وزرای پیشین تونس بود [۱۱]. این اظهارات از سوی نهادهای امنیتی و قضایی فرانسه مصداق «توجیه اقدامات حماس» و «تمجید از تروریسم» تلقی شد و موجب تشکیل پرونده قضایی علیه وی گردید. محمد مکنی در فوریه ۲۰۲۴ در دادگاه بدوی محاکمه شد و در پی اعتراض، دادگاه تجدیدنظر گرنوبل در تاریخ ۲۶ سپتامبر ۲۰۲۴ حکم نهایی را صادر کرد: چهار ماه حبس تعلیقی، دو سال محرومیت از حقوق مدنی و انتخاباتی و پرداخت ۱۲۰۰ یورو غرامت به دو نهاد جامعه یهودیان، از جمله شورای نمایندگی نهادهای یهودی فرانسه (CRIF) [۱۲]. آقای مکنی ضمن رد اتهامات وارده، اعلام کرده که برای فرجام‌خواهی به دیوان عالی کشور مراجعه خواهد کرد.

یکی دیگر از افراد مطرح در این حوزه، اسماعیل بن‌جلالی (Ismail Bendjilali)، معروف به امام اسماعیل، روحانی ۴۰ ساله و امام یکی از مساجد شهر ماریسی، به‌دلیل فعالیت در شبکه اجتماعی ایکس از سوی دادگاه فرانسه محکوم شد. وی در ژوئیه ۲۰۲۴ با بازنشر یک ویدئو و درج توضیحی در ذیل آن، حمله ۷ اکتبر ۲۰۲۳ توسط حماس به جنوب اسرائیل را دفاع مشروع توصیف کرد؛ موضوعی که از سوی دادستانی ماریسی به‌عنوان مصداق «تبلیغ تروریسم» تلقی شد. در پی رسیدگی قضایی، دادگاه ماریسی در تاریخ ۳۰ مه ۲۰۲۵، امام اسماعیل را به ۶ ماه حبس تعلیقی و پرداخت ۲۰۰۰ یورو جریمه نقدی محکوم کرد. همچنین، دادگاه به سلب حقوق شهروندی به‌مدت پنج سال رأی داد؛ حکمی که شامل محرومیت از حق رأی و تصدی مناصب عمومی نیز می‌شود [۱۳].

اسماعیل بودجکادا (Ismaël Boudjekada)، عضو شورای شهر در منطقه گران-شارمون استان دوب نیز به‌دلیل مواضع صریح در حمایت از حماس، با پیگردهای قضایی مکرر مواجه شده است. در ماه مه ۲۰۲۵، وی هنگام ورود به کشور در فرودگاه بازل-مولوز توسط نیروهای امنیتی بازداشت شد و به اتهام «تمجید از تروریسم» تحت بازجویی قرار گرفت. او به مدت دو روز در بازداشت موقت به‌سر برد [۱۴]. بودجکادا پیش‌تر نیز در ژوئن ۲۰۲۴ به‌دلیل اظهارات مشابه، توسط دادگاه به سه سال محرومیت از مناصب انتخاباتی و پرداخت جریمه نقدی محکوم شده بود [۱۵]. روند قضایی وی همچنان ادامه دارد و جلسه رسیدگی نهایی به اتهاماتش قرار است در تاریخ ۲۳ اکتبر ۲۰۲۵ برگزار شود.

فرانسوا بورگا (François Burgat)، پژوهشگر برجسته علوم سیاسی و کارشناس شناخته‌شده جهان عرب نیز در پی انتشار مطالبی در شبکه‌های اجتماعی پیرامون دفاع از فلسطین و انتقاد از حملات اسرائیل به غزه، با اتهام «تمجید از تروریسم» مواجه شد. بورگا در ۹ ژوئیه ۲۰۲۴ به‌طور موقت بازداشت گردید و در ۲۴ آوریل ۲۰۲۵ در دادگاه آکس-آن-پرووانس محاکمه شد [۱۶]. اتهام اصلی او به نقل از شکایت سازمان یهودی OJE، مقایسه «مبارزه مشروع فلسطینی‌ها با جنبش‌های ضداستعماری الجزایر» بود [۱۷]. دادستان برای وی هشت ماه حبس تعلیقی و ۴۰۰۰ یورو جریمه نقدی درخواست کرد. با این حال، دادگاه در نهایت حکم تبرئه او را صادر کرد.

در نهایت، سیهام اصباغ (Sihame Assbague)، روزنامه‌نگار، پژوهشگر و فعال ضدنژادپرستی، در آوریل ۲۰۲۴ اعلام کرد که از سوی پلیس فرانسه برای ادای توضیحات در خصوص اظهاراتش پیرامون حملات ۷ اکتبر و جنگ غزه احضار شده است. این احضار در چارچوب تحقیقات

مقدماتی با اتهام «انتشار تبلیغات تروریستی» صورت گرفت که به پست‌های او در حمایت از فلسطین در شبکه‌های اجتماعی بازمی‌گشت. اصباح با رد این اتهامات، اقدام پلیس را مصداق فشار سیاسی علیه صداهای منتقد توصیف کرد و اعلام نمود که افراد دیگری نیز به دلایل مشابه، هدف بازداشت خانگی، تفتیش منزل، تعلیق از اشتغال یا اخراج از مراکز آموزشی قرار گرفته‌اند [۱۸]. در نیمه نخست سال ۲۰۲۵، پرونده وی همچنان در مرحله بررسی مقدماتی قرار داشته و هیچ کیفرخواست یا محاکمه رسمی علیه او صورت نگرفته است.

بررسی مجموعه پرونده‌ها و واکنش‌های رسمی فرانسه در پی آغاز جنگ غزه در اکتبر ۲۰۲۳ که صرفاً تعدادی از آن‌ها مورد اشاره قرار گرفت، نشان می‌دهد که این کشور وارد مرحله‌ای ساختاری، هدفمند و فزاینده از سرکوب قضایی، امنیتی و رسانه‌ای شده است. این روند تنها به کنشگران سیاسی یا احزاب منتقد محدود نبوده، بلکه طیف گسترده‌ای از اقشار جامعه را در بر گرفته است: از نمایندگان پارلمان، رهبران حزبی و فعالان مدنی گرفته تا روزنامه‌نگاران، دانشجویان، پژوهشگران، روحانیون و حتی ورزشکاران حرفه‌ای. محور مشترک در اغلب این پرونده‌ها، اتهام «تمجید از تروریسم» است؛ اتهامی که با تفسیری موسع و امنیت‌محور از سوی نهادهای حکومتی، عملاً به هرگونه بیان همبستگی با فلسطین یا انتقاد از سیاست‌های اسرائیل تعمیم یافته است. در این چارچوب، اظهارات تحلیلی، شعارهای سیاسی و حتی استناد به اسناد تاریخی مبارزات ضداستعماری نیز در معرض جرم‌انگاری قرار گرفته‌اند. تداوم این رویکرد، نه تنها اعتماد عمومی نسبت به بی‌طرفی نهادهای عدالت کیفری را تضعیف می‌کند، بلکه زمینه‌ساز نفی فضای نقد و تعلیق حقوق بنیادین در یکی از مدعیان اصلی دفاع از حقوق بشر در سطح جهانی خواهد بود.

چالش‌ها و واکنش‌ها

• واکنش‌های داخلی

دولت فرانسه پرونده مهدیه اسفندیاری را صرفاً در چارچوبی امنیتی و قضایی تعریف کرده و از ابتدا تلاش نمود از انتشار عمومی اطلاعات خودداری کند. اما در پی فشارهای رسانه‌ای، ناگزیر به ارائه توضیحاتی شد. دفتر دادستانی پاریس اعلام کرد که وی به اتهام تبلیغ اقدامات تروریستی و نفرت‌پراکنی علیه جامعه یهودی تحت پیگرد است و پست‌های تلگرامی وی را شواهد دیجیتال برای این اتهامات دانست. رسانه‌های جریان اصلی فرانسه، از جمله لوموند و لوپوئن نیز عمدتاً در هماهنگی با روایت رسمی دولت عمل کردند.

بر اساس گزارش لوموند در تاریخ ۱۸ آوریل ۲۰۲۵، پرونده مهدیه اسفندیاری، زن ایرانی ۳۵ ساله ساکن لیون که در ۲۸ فوریه بازداشت و به اتهام «تمجید از تروریسم» در بازداشت موقت قرار گرفت، به یکی از نقاط تنش میان ایران و فرانسه بدل شده است. ایران او را فعال حامی فلسطین معرفی کرده، اما مقامات پاریس درباره ماهیت فعالیت‌های او ابهاماتی مطرح کرده‌اند؛ ابهاماتی که ممکن است بر روند مذاکرات مربوط به آزادی شهروندان فرانسوی بازداشت‌شده در ایران، مانند ژاک پاریس و سسیل کولر، تأثیر بگذارد. لوموند می‌نویسد که بازداشت اسفندیاری در چارچوب یک پرونده قضایی گسترده‌تر و تحت نظارت مرکز ملی مبارزه با نفرت‌پراکنی آنلاین صورت گرفته است. به نقل از دادستانی پاریس، اتهامات مطرح‌شده علیه او شامل «تمجید از تروریسم»، «تحریک به تروریسم»، «توهین به دلیل مذهب و نژاد» و «امتناع از ارائه رمز شبکه‌های اجتماعی» است؛ تحقیقاتی که در پی گزارش وزارت کشور فرانسه در ۳۰ اکتبر ۲۰۲۳ آغاز شد [۱۹].

همچنین مقاله هفته‌نامه لوپوئن با عنوان «مهدیه اسفندیاری واقعاً در فرانسه زندانی است»، ضمن تأیید رسمی بازداشت این مترجم ایرانی، اتهامات او را شامل «تمجید از تروریسم»، «تحریک به تروریسم»، «توهین به جامعه یهودیان» و «امتناع از ارائه رمز شبکه‌های اجتماعی» برمی‌شمارد و تأکید می‌کند که پرونده وی به‌دستور مستقیم وزیر کشور و از طریق مرکز ملی مبارزه با نفرت‌پراکنی آنلاین پیگیری شده است. گزارش با اشاره به سکوت مقامات فرانسوی و واکنش وزارت خارجه ایران، این پرونده را دارای ابعاد دیپلماتیک حساس معرفی می‌کند و تلاش دارد با برجسته‌سازی فرضیه حمایت او از فلسطین را نه در قالب آزادی بیان بلکه در راستای پروژه‌های دولت تهران بازنگاری کند. همچنین

با استناد به دیدگاه‌هایی چون شاهین حزامی، به نگرانی‌ها درباره جرم‌انگاری همبستگی با غزه در فرانسه نیز اشاره می‌شود [۲۰]. اما در سوی مقابل، وبسایت La Cause du Peuple ضمن محکوم کردن این اقدام، آن را بخشی از روند فزاینده سرکوب صدای منتقدان جنایات اسرائیل در غزه ارزیابی کرده است. به‌نوشته این رسانه، اسفندیاری در تاریخ ۲۸ فوریه در شهر لیون و با اتهام «تمجید از تروریسم» بازداشت شد، اما دادستانی فرانسه تنها در پی پیگیری‌های مستمر خانواده و مداخله سفارت ایران، در تاریخ ۱۲ آوریل موضوع را به‌صورت علنی تأیید کرد. این رسانه همچنین با اشاره به هم‌زمانی این پرونده با بازداشت دو شهروند فرانسوی در ایران به اتهام جاسوسی، احتمال داده است که دولت فرانسه از پرونده اسفندیاری به‌عنوان ابزاری برای فشار سیاسی بر ایران (در حقیقت نوعی گروگان‌گیری) بهره‌برداری می‌کند [۲۱].

• واکنش‌های بین‌المللی

بازداشت یک شهروند ایرانی در خاک اروپا به اتهام حمایت از ملت فلسطین، بلافاصله با واکنش از سوی مقامات ایران روبرو شد. وزارت امور خارجه ایران در نخستین روزهای پس از افشای بازداشت، با احضار کاردار سفارت فرانسه در تهران، مراتب اعتراض شدید خود را به اطلاع طرف فرانسوی رساند. بنا بر اعلام مقامات رسمی، تا بهار ۱۴۰۴، بیش از ۴۲ اقدام دیپلماتیک و حقوقی در رابطه با این پرونده صورت گرفته است. در همین راستا، اسماعیل بقایی، سخنگوی وزارت خارجه ایران، در نشست‌های خبری متعدد، بازداشت مهدیه اسفندیاری را مطرح کرده و خواستار توضیح فوری و شفاف‌سازی دولت فرانسه شد. وی با استناد به کنوانسیون وین درباره روابط کنسولی و همچنین تعهدات حقوق بشری فرانسه، تأکید کرد که دولت پاریس مسئولیت‌های روشنی در قبال این پرونده دارد که بسیاری از آن‌ها تاکنون به‌درستی ایفا نشده‌اند. همچنین وحید جلال‌زاده، معاون امور کنسولی و ایرانیان وزارت امور خارجه، در پی دیدار با خانواده خانم اسفندیاری، اقدام فرانسه را نوعی «گروگان‌گیری توسط کشوری که مدعی آزادی بیان است» توصیف کرد [۲۲].

نماینده دائمی ایران در ژنو نیز در نشست شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد (مارس ۲۰۲۵) با انتشار بیانیه‌ای رسمی، بازداشت خانم اسفندیاری را «خودسرانه و مغایر با اصول بنیادین حقوق بشر» توصیف کرد و خواستار آزادی فوری و بی‌قیدوشرط وی شد [۲۳]. نماینده ایران در ژنو همچنین با ارجاع پرونده به سازوکارهای بین‌المللی حمایت از حقوق زنان، از جمله گزارشگر ویژه خشونت علیه زنان و گروه کاری تبعیض علیه زنان و دختران، خواستار بررسی فوری و اقدام مقتضی برای آزادی وی شد. در فضای مجازی نیز، کاربران ایرانی ضمن اعلام همبستگی با خانم اسفندیاری، اقدام دولت فرانسه را محکوم کردند. هشتگ‌هایی مانند #FreeMahdieh در شبکه‌های اجتماعی به‌کار رفت و کاربران، فرانسه را به ریاکاری در موضوع آزادی بیان متهم کردند؛ چرا که از یک‌سو انتشار کاریکاتورهای موهن به مقدسات اسلامی را مجاز می‌دانند، اما از سوی دیگر، حمایت اخلاقی از ملت فلسطین را جرم تلقی می‌کنند. شبکه پرس تی‌وی نیز در یادداشتی تحلیلی با عنوان «جنگ فرانسه با حقیقت: چرا بازداشت و بدرفتاری با مهدیه اسفندیاری ریاکاری غرب را نشان می‌دهد» نوشت: «تنها جرم اسفندیاری، دفاع از آرمانی انسانی به نام فلسطین بوده است» [۲۴]. به‌طور مشابه، روزنامه تهران تایمز در مقاله‌ای، بازداشت اسفندیاری را در کنار ارسال مداوم تسلیحات نظامی فرانسه به اسرائیل قرار داد و نتیجه گرفت که این رفتار مصداقی است از سیاست دوگانه پاریس: خاموش کردن صدای حامیان فلسطین در داخل و تقویت ماشین جنگی اسرائیل در خارج [۲۵]. شبکه المیادین نیز آن را شاهدی دیگر بر فشار لابی‌های اسرائیل بر دولت‌های اروپایی دانست و اعلام کرد چنین نفوذی موجب شده اروپا هر صدای معترض به جنایات اسرائیل را خاموش کند [۲۶].

در سطح رسمی بین‌المللی نیز، دولت‌های اروپایی و متحدان نزدیک فرانسه عمدتاً حمایتی ضمنی از اقدام پاریس ابراز کردند و آن را در چارچوب مبارزه مشروع با تروریسم تفسیر نمودند. با این حال، نهادها و کنشگران مستقل بین‌المللی، از جمله سازمان‌های حقوق بشری و شخصیت‌های جامعه مدنی، نگرانی‌هایی جدی مطرح کردند. بسیاری از این نهادها، گرچه مستقیماً به نام مهدیه اسفندیاری اشاره‌ای نکردند،

اما در بیانیه‌های عمومی خود نسبت به محدود شدن فضای آزادی بیان در بحبوحه جنگ غزه هشدار دادند. به‌عنوان نمونه، سازمان عفو بین‌الملل در گزارش سالانه خود به پس‌رفت حقوق مدنی در اروپا اشاره کرد و سرکوب اعتراضات حامی فلسطین در کشورهایی چون فرانسه را محکوم نمود، هرچند از افراد مشخص نام نبرد. پیش‌تر نیز روزنامه تایمز در یک مقاله تحلیلی تحت عنوان «در اروپا، آزادی بیان برای معترضان حامی فلسطین در معرض تهدید است» اشاره کرده بود که دولت‌های اروپایی از جمله فرانسه و آلمان با ذکر بهانه «حفظ نظم عمومی»، اعتراض‌های طرفداران فلسطین را ممنوع یا محدود کرده‌اند و این موضوع تکرانی حقوق بشر را برانگیخته است. همچنین گزارش دیگری از CIVICUS Monitor در بررسی سرکوب اعتراضات طرفداران فلسطین نشان می‌دهد که در کشورهای دموکراتیک نیز محدودیت‌هایی مانند ممنوعیت برگزاری تجمع، بازداشت و تدوین قوانین جدید برای جلوگیری از این اعتراضات اعمال شده است و شامل کشورهای نظیر فرانسه، آلمان و حتی ایالات متحده آمریکا می‌شود [۲۷].

• چالش‌های تطبیق جرم‌انگاری «تجمید از تروریسم» با آزادی‌های بنیادین

پرونده مهدیه اسفندیاری به‌مثابه یک مطالعه موردی برجسته، به‌روشنی معضل انطباق جرم‌انگاری موسع «تجمید از تروریسم» با استانداردهای بین‌المللی آزادی بیان و اصول بنیادین دادرسی منصفانه را عیان می‌سازد. در پرتو میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی (مواد ۱۹ و ۲۱) و کنوانسیون اروپایی حقوق بشر (ماده ۱۰)، هرگونه محدودیت بر آزادی‌های بنیادین باید از سه معیار انباشتی قانون‌مندی صریح و قابل پیش‌بینی، پیگیری هدف مشروع و ضرورت و تناسب در یک جامعه دموکراتیک تبعیت کند. با این حال، کاربست موسع و مبهم عنوان «تجمید از تروریسم» در فرانسه، مرز میان بیان سیاسی مشروع و تحریک کیفری به خشونت را مخدوش کرده و زمینه «اثر دل‌سردکننده» (Chilling Effect) بر مشارکت مدنی و نقد سیاست‌های اسرائیل را فراهم ساخته است. از حیث هنجاری، این رویکرد با شاخص‌های «طرح عمل رباط» (The Rabat Plan of Action) ناسازگار است؛ زیرا در غالب موارد، عناصر ضروری چون قصد خاص، ارتباط علی میان گفتار و وقوع خشونت قریب‌الوقوع و ظرفیت واقعی محتوا برای ایجاد خطر بالفعل، احراز نمی‌شوند. بدین ترتیب، جرم‌انگاری همبستگی با فلسطین یا تحلیل سیاسی در باب اشغالگری، مصداقی از جرم‌انگاری بیش از حد و نقض اصل تناسب محسوب می‌شود.

علاوه بر این، استمرار بازداشت موقت، اعمال سلول انفرادی طولانی‌مدت و محرومیت‌های مذهبی-فرهنگی (از اجبار به کشف حجاب تا عدم دسترسی به غذای حلال و امکان اجرای مناسک) در این پرونده، نقض آشکار قواعد نلسون ماندلا، اصل منع تبعیض (مواد ۲ و ۲۶ میثاق) و آزادی دین و وجدان (ماده ۱۸ میثاق) است و ابتعاد تقاطعی جنسیت و مذهب را در وضعیت بازداشت برجسته می‌سازد. تأخیر در دسترسی کنسولی نیز با ماده ۳۶ کنوانسیون وین در تعارض قرار دارد و مشروعیت رویه‌های قضایی را مخدوش می‌کند. فراتر از این سطح فردی، چنین رویه‌ای بیانگر نرمالیزه شدن تفاسیر امنیت‌محور از گفتار سیاسی در اروپا است؛ روندی که نه‌تنها تحلیل‌های دانشگاهی یا رسانه‌ای درباره مقاومت را در معرض جرم‌انگاری قرار می‌دهد، بلکه حتی ارجاع به تجارب تاریخی جنبش‌های ضداستعماری را نیز تهدید می‌کند.

از منظر سیاست‌گذاری حقوقی نیز، بازتعریف باریک‌دامنه و دقیق این عنوان کیفری بر مبنای معیارهای طرح رباط، ایجاد دستورالعمل‌های دادستانی متکی بر اصل ضرورت و کم‌خطرترین مداخله، تضمین نظارت قضایی سریع و مستقل و رعایت کامل حقوق متهمان در مرحله بازداشت، گام‌هایی حیاتی برای بازگرداندن تعادل میان امنیت و آزادی‌های بنیادین است. در غیر این صورت، تداوم این وضعیت به فرسایش مشروعیت دموکراتیک، تضعیف اعتماد عمومی به بی‌طرفی عدالت کیفری و تعلیق عملی حقوق مدنی در کشوری خواهد انجامید که خود را مدافع جهانی آزادی بیان معرفی می‌کند.

نتیجه‌گیری

پرونده بازداشت مهدیه اسفندیاری در فرانسه به نمونه‌ای بارز از شکاف میان ادعاهای حقوق بشری و کاربست عملی آن در سیاست داخلی و خارجی این کشور بدل شده است. نگهداری طولانی‌مدت او در بازداشت موقت، صرفاً به دلیل حمایت رسانه‌ای از مردم فلسطین، نه تنها پرسش‌های جدی درباره استقلال و بی‌طرفی دستگاه قضایی فرانسه برانگیخته، بلکه از سوی مقامات ایرانی به عنوان نوعی «گروگان‌گیری قضایی» تعبیر شده است. این وضعیت تضادی آشکار را برجسته می‌کند: فرانسه از یک سو انتشار کاریکاتورهای موهن علیه نمادهای دینی را تحت لوای آزادی بیان توجیه می‌کند، اما از سوی دیگر، ابراز همبستگی با قربانیان همباران و اشغال را تهدیدی علیه امنیت ملی قلمداد می‌نماید. چنین تناقضی، بنیان اخلاقی و مشروعیت ادعای این کشور در دفاع از آزادی‌های بنیادین را در نگاه افکار عمومی جهانی به‌طور جدی تضعیف کرده است.

ابعاد این پرونده به حوزه حقوقی و قضایی محدود نمانده و پیامدهای آن به سطح روابط دیپلماتیک ایران و فرانسه نیز سرایت کرده است. افزایش آگاهی عمومی و انعکاس رسانه‌ای گسترده، موجب شکل‌گیری موجی از نقد و اعتراض در محافل دانشگاهی، مدنی و حتی بخشی از فضای رسانه‌ای فرانسه شده است؛ امری که فشار فزاینده‌ای بر دولت پاریس برای بازنگری در رویکرد امنیت‌محور خود در قبال کنشگران سیاسی وارد می‌آورد.

در چنین بستری، سرنوشت پرونده اسفندیاری واجد اهمیت مضاعف است: نه تنها به عنوان عاملی مؤثر در مناسبات سیاسی و دیپلماتیک میان تهران و پاریس، بلکه به عنوان نمادی برآمده از مقاومت مدنی در اروپا. او اکنون به چهره‌ای شاخص در گفتمان آزادی بیان و عدالت بدل شده است؛ نمادی که می‌تواند بر آینده جنبش‌های حامی فلسطین در قاره اروپا تأثیرگذار باشد و مسیر جدیدی برای بازتعریف نسبت میان امنیت، آزادی‌های بنیادین و عدالت اجتماعی در جوامع غربی ترسیم کند.

منابع

- Farhikhtegan. (2025, June 9). Mahdieh Esfandiar's sister: Her detention is an act of hostage-taking. Farhikhtegan. From: <https://farhikhtegandaily.com/news/208275>
- Mehr News Agency. (2025, June 2). Inhumane detention of "Mahdieh" in the cradle of human rights. Mehr News Agency. From: <https://www.mehrnews.com/news/6486873>
- Tehran Times. (2025, April 25). France under fire for 'medieval tactics:' third Iranian citizen arrested for pro Palestine activism. Tehran Times. From: <https://www.tehrantimes.com/news/512256/France-under-fire-for-medieval-tactics-Third-Iranian-citizen>
- Press TV. (2025, April 30). Iranian journalist, briefly detained in France, vows to continue fight for Palestinian justice. Press TV. From: <https://www.presstv.ir/Detail/2025/04/30/747141/Iranian-journo-detained-in-France-vows-to-continue-fight-for-Palestinian-justice>
- Agence France Presse (AFP). (2025, June 18). Israeli-Palestinian conflict: the trial of activist Anasse Kazib for glorification of terrorism has been postponed. L'Express. From: <https://www.lexpress.fr/societe/conflit-israelo-palestinien-le-proces-du-militant-anasse-kazib-pour-apologie-du-terrorisme-reporte-LJAZJGA3JNFSFDWMPBRLZWW6EU/>

- Traullé, F. (2023, October 21). The arrest of CGT officials for “glorification of terrorism” has sparked outrage on the left. Le Monde. From: https://www.lemonde.fr/politique/article/2023/10/20/l-arrestation-de-responsables-de-la-cgt-pour-apologie-du-terrorisme-suscite-l-indignation-de-la-gauche_6195673_823448.html
- Timsit, J. (2024, November 13). Antisemitism: Jean-Luc Mélenchon denounces a rotten political and media climate. Le Figaro. From: <https://www.lefigaro.fr/politique/antisemitisme-jean-luc-melenchon-denonce-une-ambiance-politico-mediaticque-pourrie-20241112>
- Farge, B. (2023, October 17). Darmanin refers the case to the judiciary for “glorification of terrorism” after Danièle Obono’s remarks about Hamas. BFMTV. From: https://www.bfmtv.com/politique/la-france-insoumise/darmanin-saisit-la-justice-pour-apologie-du-terrorisme-apres-les-propos-de-daniele-obono-sur-le-hamas_AN-202310170390.html
- Miliani, A. (2024, April 30). Understanding the grey areas surrounding the offense of “glorification of terrorism”. Le Monde – Les Décodeurs. From: https://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2024/04/30/comprendre-les-zones-de-flou-autour-du-delit-d-apologie-du-terrorisme_6229866_4355771.html
- Times of Israel. (2024, January 11). French ambassador for Olympics quits role over post seen as endorsing Oct. 7 attacks. The Times of Israel. From: <https://www.timesofisrael.com/french-ambassador-for-olympics-quits-role-over-post-seen-as-endorsing-oct-7-attacks/>
- Ayad, C. (2024, March 2). On the sidelines of the Hamas–Israel conflict: a surge in proceedings in France for “glorification of terrorism”. Le Monde. From: https://www.lemonde.fr/societe/article/2024/03/02/en-marge-du-conflit-hamas-israel-une-inflation-en-france-des-procedures-pour-apologie-du-terrorisme_6219642_3224.html
- Dönmez, U. (2024, September 27). War in Gaza: a French elected official convicted on appeal for “glorification of terrorism”. Anadolu Agency (AA). From: <https://www.aa.com.tr/fr/monde/guerre-%C3%A0-gaza-un-%C3%A9lu-francais-condamn%C3%A9-en-appel-pour-apologie-du-terrorisme/3343405>
- AFP. (2025, May 30). Marseille: a popular imam on social media convicted for “glorification of terrorism”. BFMTV RMC. From: https://rmc.bfmtv.com/actualites/police-justice/faits-divers/marseille-un-imam-populaire-sur-les-reseaux-sociaux-condamne-pour-apologie-du-terrorisme_AN-202505300440.html
- Rajehi, K. (2025, May 6). Former Hamas leader compared to “a hero”: Ismaël Boudjekada, elected official from Doubs, placed in pre-trial detention for “glorification of terrorism”. CNEWS. From: <https://www.cnews.fr/faits-divers/2025-05-06/ex-chef-du-hamas-compare-un-heros-lelu-du-doubs-ismael-boudjekada-place-en>
- Lecach, M. (2025, May 3). Support for Hamas, hateful remarks: Ismaël Boudjekada, elected official from Doubs, arrested for “glorification of terrorism”. LeJDD. From: <https://www.lejdd.fr/politique/soutien-au-hamas-propos-haineux-lelu-du-doubs-ismael-boudjekada-interpelle-pour-apologie-du-terrorisme-157684>
- Cakirtekin, I. (2025, May 28). French political scientist acquitted of ‘apology of terrorism’ charges. Anadolu Agency. From: <https://www.aa.com.tr/en/europe/french-political-scientist-acquitted-of-apology-of-terrorism-charges/3582424>

- Directinfo (Webmanagercenter). (2025, May 29). Trial for justification of terrorism: François Burgat found not guilty after his statements on Palestine. Directinfo. From: <https://directinfo.webmanagercenter.com/2025/05/29/proces-pour-justification-du-terrorisme-francois-burgat-reconnu-non-coupable-apres-ses-declarations-sur-la-palestine/>
- Cetin, Z. (2024, April 21). A French journalist summoned by the police following a publication criticizing Israel. Anadolu Agency. From: <https://www.aa.com.tr/fr/monde/une-journaliste-francaise-convoque-par-la-police-suite-une-publication-critiquant-israel/3198032>
- Golshiri, G., & Vincent, E. (2025, April 18). The fate of an Iranian woman prosecuted in France for “glorification of terrorism” is fueling tensions between France and Iran. Le Monde. From: https://www.lemonde.fr/international/article/2025/04/18/le-sort-d-une-iranienne-poursuivie-en-france-pour-apologie-du-terrorisme-attise-les-tensions-entre-la-france-et-l-iran_6597520_3210.html
- Arefi, A. & Buisson, S. (2025, April 12). The Iranian Mahdiah Esfandiari is indeed imprisoned in France. LePoint. From: https://www.lepoint.fr/monde/l-iranienne-mahdiah-esfandiari-est-bien-emprisonnee-en-france-12-04-2025-2587193_24.php
- Cause du Peuple. (2025, April 24). Solidarity with Mahdiah Esfandiari and all pro-Palestinian activists facing repression. Cause du Peuple. From: <https://www.causedupeuple.net/2025/04/24/solidarite-avec-mahdiah-esfandiari-et-tous-militants-pro-palestiniens-qui-font-face-a-la-repression/>
- WANA. (2025, June 11). Iran pushes for temporary release of Mahdiah Esfandiari from French detention. WANA. From: <https://wanaen.com/iran-pushes-for-temporary-release-of-mahdiah-esfandiari-from-french-detention/>
- AsrIran. (2025, June 26). Urgent request by Iran to France for the release of Mahdiah Esfandiari. AsrIran. From: <https://www.asriran.com/fa/news/1072121>
- Poureisa, N. (2025, June 7). France's war on truth: Why Mahdiah Esfandiari's arrest, mistreatment should alarm us all. Press TV. From: <https://www.presstv.co.uk/Detail/2025/06/07/749370/france-war-truth-why-mahdiah-esfandiari-arrest-mistreatment-alarm-all>
- Tehran Times. (2025, June 10). ‘She is a hostage,’ Iranian academic faces solitary confinement in France for Palestine advocacy. Tehran Times. From: <https://www.tehrantimes.com/news/514160/She-is-a-hostage-Iranian-academic-faces-solitary-confinement>
- Al Mayadeen English. (2025, June 1). Iran condemns Mahdiah Esfandiari's detention in France. Al Mayadeen. From: <https://english.almayadeen.net/news/politics/iran-condemns-mahdiah-esfandiari-s-detention-in-france>
- Serhan, Y. (2024, December 4). New Report Details How Pro-Palestinian Protests Are Suppressed in Democratic Countries. TIME. From: <https://time.com/7199769/pro-palestine-protests-suppressed-democratic-countries/>